

HÜMANİZM VE MUAMMER ÇAKI

M.Birol AKALIN*

Muammer Çakı'nın sanatı ve sanatçı kimliği ile ilgili bir şeyler yazmak istemiyorum. Ben, benim için daha önemli olan insancıl yanıyla ilgili yazmak isterim. Sanatı ve sanatçı kimliği zamanla gerçek anlamda layık olduğu yere gelecektir. Bir tek şunu söyleyebilirim; Muammer Çakı'yı geleneksel seramik sanatı ile geleneksel seramik sanatının çağdaş yorumu arasındaki o ince sırat köprüsü üzerinde bir yerde kaybettik. Daha yapabileceği bir çok şey vardı. Kendisi bu konuda ürettiği eserlerde kitsch'e düşmeden yoluna devam eden ender sanatçılardan idi.

Günümüzde ekonomik bakımdan gelişen sınıf, daha önce ekonomik bakımdan biçimlendirdiği hayatı sürekli kılmak için gerekli iust yapı düzenlemelerini ve bu arada yeni insan tipini toplumda yaygın bir şekilde gerçekleştirememiştir. Bunu yapmak için, yeni bir etik oluşturmak gerekiyor. İşte bu yeni etik, hırslı olanın, başkalarına karşı acımasız olanın hatta kendisine karşı acımasız olanın mutluluklarını alabildiğince geniş bir geleceğe bırakıp, yaşadığı her günü toplumsal sistemin etkisini artıracak işlere gerekli olan yetenekleri, sabrı vb. kazanmak için hep çalışmaya dönüştürecek insan tipini arıyor. Bu etik, alt tabakalardaki insanların önünde hem bir ufuk açıyor, hem de onların mutluluğunu da, ruh sağlığını da bilinmez bir geleceğe doğru ertelemelerine yol açıyor. Ertelenmiş doyumlar denilebilecek bu süreç, öyle bir süreç ki, kendine acıma hikayesi mazoşizm dediğimiz bir hal almaya başlıyor. Ve kendine acımayan insan, başkasına hiç acımiyor. Aynı süreç, dünyaya böyle bakarak mutluluğa karar vermiş, bunu uygulamaya çalışan insanın da insan olmaktan çıkmasına yol açıyor. O artık sadece düzenin kendi mantığına göre belli bir hayat yaşamaya başlayan nesne haline geliyor. Yani insanın kendini yitirme süreci böyle oluşuyor.

*Anadolu Üniv., Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü Mezunu, Arkadaşı.

Böyle bir yaşamın dışında kalmak pek mümkün değil. İnsan hem irrasyonel bir yapı içinde olup hem de rasyonel algılayabilir mi? Algılayabilir. Bu hayatı niçin yaşamak zorunda olduğumuzu bilerek, bu acıyı duyarak, karşı kültürü oluşturacak öğelerle dolu, edebiyatla, sanatla, fikirle, felsefeyle ilişkilerimizi sürdürerek, bu hayatı asgari bir rezillik düzeyinde yaşamaya tahammül etmemiz lazım. Ama amacımızın bu tahammülden hız alıp, daha iyi bir hayata geçmek için neler yapılabileceğini anlamak olduğunu bilmemiz gerekir. Bu insanca ilişkilerin canlanabileceği sosyal hayat içinde olabilir. İşte Muammer Çakı da bütün bu yukarıda açıklamak istediğim yapının farkında olan, mutlu robotlar ve mutlu ahmaklar arasına karışmayan, düşünen, üreten, öz etiğini sağlam oluşturmuş hümanist bir insandı. Kendisi de benim gibi, günümüzde mohikanların sonuncuları muamelesi gören ve hiç yaşamamışlar gibi haklarında konuşulmayan, tartışılmayan yitik yılların insanları sayılan 70 kuşağının bir üyesidir. Tanışmamız da, dostluğumuz da bu ortak temel üzerinde yükselmiş ve gelişmiştir. Biz aynı iklimde fakat, farklı topraklarda yetişmiş iki insandık. Benim volanterist yapım onun humanist yapısıyla bazı zamanlar karşı karşıya gelse de çoğunlukla birbirimizi tamamlardık. Birbirimize, topluma, ürettiklerimize yabancılaştığımız günümüz koşullarında Muammer Çakı'nın insanlarla olan iletişimde, içinde geliştirip, büyüttüğü ve sürekli olarak canlı tuttuğu o insancıl yanı benim için sahip olduğu diğer bütün değerlerden daha önemlidir. Bu insancılığı yalnız tek tek bireyler boyutunda kalmaz. Gençliğinden beri, toplum içinde insancıl duygular taşır. Hatta taşımalarının ötesinde bu insancıl fikirlerinin gerçekleşmesi için verdiği mücadeleler sonucu çok ağır bedeller ödemiştir. Birçok insan bu konuda ödediği bedelleri, çektiği sıkıntıları bilmez. Genç yaşlarında ve yaşantısının son beş senesinde zaman zaman yaşamla ölüm arasında gezinmiş ve yıllarca hastalığına karşı büyük bir umutla direnç göstermiştir. Yaşam-ölüm bu iki uçurum arasında bir oraya, bir buraya giden duygular ve sonunda hasta yatağında yine üretim. Daha önce insanlara gösterdiği insancıl yapısının ona sürekli geri dönüşümü. Bütün bunlar onun insanlara daha bir sevgiyle bağlanmasını sağlamıştır. Bu arada geçmişinin muhasebesini yapabilecek kadar uzun bir süresi oldu.

Kendisi dışındaki işlere koşmaktan kendisiyle ilgilenemediğinin farkına vardı. Ama iş işten geçmişti, hastalık onu yatağında yiyip bitirdi. O, bencilliği ile değil erdemleriyle insandı. İnsanca olan karşılıksız almak yerine, karşılıksız vermek onun başta gelen erdemlerindendi. Yaşama yolunda cömertliği, iyilikseverliği seçmişti. Kendini koruma içgüdüsünü bu duygularla karşılayan bir insandı. “Yardıma güvenen birini silkip atacak yaradılışta bir insan değilim” diyor ve “Ben karşılık beklemeksizin veririm, bu beni mutlu kılar” diye devam ediyordu. Onun bütün erdemleri bencil olmamasından doğmuştu.

Evet, Koca Usta’yı çok erken kaybettik. Hem sanatsal, hem insancıl ilişkileri anlamında verimli olacağı bir dönemde yitirdik. Daha neler üretti bilemiyorum. Ama muhakkak ki, bugüne kadar ürettiklerinden çok daha güzel şeyler üretecekti. Kendisi ile dost olmaktan mutluluk duydum. Bu değerli dostumuzu unutmayacağız.